

การศึกษา การเรียไรหรือบอกบุญของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน*

EDUCATION SOLICITING OR TELLING OF THE THAI SANGHA AT PERSENT

พระธีรวัชร มุตตจิตโต

Phra Theerawat Muttajitto

วัดโชติทายการาม

Wat Choithayakaram

Corresponding Author E-mail: phrathirwachrxudmsin@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งเน้นศึกษา การเรียไรหรือบอกบุญของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน จากการศึกษาจากแนวคิด หนังสือ ตำรา และจากการสังเคราะห์ วิเคราะห์จากผู้แต่งพบว่า 1. การเรียไรตามพระธรรมวินัยพระสงฆ์สามารถทำการออกปากขอของต่อคนไม่ควรขอ หมายถึง ภิกษุขอสิ่งของต่อคฤหัสถ์ผู้ไม่ใช่ญาติ ผู้ไม่ใช่คนปวารณา คือ สามารถบอกบุญกับคนที่เป็ญาติ หรือ คนที่ปวารณา (คนที่บอกไว้ล่วงหน้า) 2. การเรียไรตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2539 เช่นในกรณีที่มีการบำเพ็ญกุศลในวัด ซึ่งเป็นงานประจำปี หรืองานพิเศษถ้าจะมีการเรียไร การโฆษณาเรียไร และการรับเงิน หรือทรัพย์สินจากการเรียไรให้กระทำได้เฉพาะภายในบริเวณวัด ห้ามมิให้กระทำนอกบริเวณวัด 3. การเรียไรตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2487 การที่มีบุคคล กลุ่มบุคคลทำการเรียไร โดยอ้างวัด เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการ โดยนอกจากจะผิด พรบ.ควบคุมการเรียไร แล้ว ยังผิด พรบ.จรรยา และกฎหมายอาญา ฐานฉ้อโกง และ 4. แนวทางในการเรียไรหรือบอกบุญของคณะสงฆ์ไทยจุดมุ่งหมายการบริหารวัด การตั้งไวยาวัจกรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเงินหรือ ทำการเงินลักษณะรูปแบบของมูลนิธิก็จะสามารถช่วยให้วัดมีความน่าเชื่อถือได้

คำสำคัญ: การเรียไร; คณะสงฆ์ไทย; ปัจจุบัน

Abstract

This academic article focused on studying Solicitation or offering of merit by the Thai Sangha at present. From studying concepts, books, textbooks and from synthesis. Analysis from the author found that 1. In soliciting according to the Dhamma and Vinaya, monks can make requests for things to people who should not ask for them. This means that monks ask for things to laypeople who are not relatives. A person who is not a pawarana means able to tell merit to people who are relatives or people who have been pawarana (people who have informed in advance). 2. Collecting money according to the Sangha Act. Order of the Sangha Supreme Council on Controlling the Collection of Funds, 1996, for example in the case of merit-making in temples which is an annual event or special event if there will be a solicitation solicitation advertising and receiving money Or property from fundraising can only be done within the temple area. It is forbidden to do this outside the temple area. 3. Legal solicitation according to the Solicitation Control Act B.E. 2487 (1944) where there are persons A group of people collecting money under the pretext of a temple is an unlawful act. Both processes, steps and methods, apart from being wrong The Act on Controlling the Collection of Acts also violates the Traffic Act and the criminal law fraud bases and 4. Guidelines for soliciting or making merit of the Thai Sangha, the aim of temple administration. Appointment of Vaiyavaccakorn, church warden who have knowledge and ability in finance or Making money in the form of a foundation will help the temple to be reliable.

Keywords: Soliciting; Thai Sangha; Current

บทนำ

ปัญหาของการเรียกร้อยหรือบอกบุญ หัวใจของการเรียกร้อยหรือบอกบุญในปัจจุบัน พระสงฆ์หรือแม้กระทั่งประชาชน ยังขาดความเข้าใจในส่วนนี้เพราะการที่อะไรเป็นช่องทางที่ทำให้กลุ่มคนบางคนที่ฉวยโอกาสทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏตามข่าวตามสื่อออนไลน์ (พระสมุห์ธณัฐพล ธรรมสโร และพระเมธีธรรมาภรณ์ จิตตมโกล, 2566) ซึ่งปัจจุบันนี้ ข่าวสารทางออนไลน์มีความรวดเร็วและขาดการกลั่นกรองที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้น บทความเรื่อง การศึกษาการเรียกร้อยหรือบอกบุญของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันจึงได้กล่าวถึงการเรียกร้อย

บุญตามพระธรรมวินัยและตามกฎหมายเถรสมาคมหรือพระราชบัญญัติคณะสงฆ์รวมถึงกฎหมายและแนวทางในการเรียไร่ที่ต้อง รวมถึงการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการเรียไร่ที่ต้อง ซึ่งปัจจุบันอาจจะไม่มีการทำของเพื่อรับบริจาคหรืออาจจะเป็นส่วนของการทำในระบบออนไลน์ แต่การเรียไร่ในลักษณะโดยตรงโดยที่อ้อมก็ยังมีอยู่เสมอในประเทศไทย เพราะว่ามีความจำเป็นจะต้องสร้างวัดหรือบริหารจัดการวัดจึงต้องบอกบุญ เพราะฉะนั้นผู้เขียนจึงได้นำประเด็นเหล่านี้มาศึกษาและหาทางออกเพื่อเป็นองค์ความรู้ต่อไป

วัดในพระพุทธศาสนาปัจจุบันมีการบริหารจัดการในเรื่องของสาธารณณะค่อนข้างที่จะมากและทำให้สมบุรณ์โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้ออกแบบ และสร้างวัดให้เป็นสถานที่ที่ร่มรื่นควรแก่การปฏิบัติธรรม (พระประภคณฐ์ จริยา และศิริพงษ์ มาณะศร, 2560) แต่ในหลาย ๆ วัดมีความขาดแคลนในเรื่องของปัจจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเงินจึงจำเป็นต้องทำการเรียไร่หรือรับบริจาคนอกเหนือจากการทอดกฐินและผ้าป่าตามเทศกาลแล้วยังมีการออกเรียไร่ตามสถานที่ต่าง ๆ แต่วิธีการอาจจะไม่ถูกต้องหรือได้รับอนุญาตหรือไม่นั้นจำเป็นต้องตรวจสอบและให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (พ.ร.บ.) หรือตามกฎหมายที่อนุวัติตามบ้านเมืองฉะนั้นจึงจำเป็นต้องเข้าใจในหลักการและวิธีการนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งปัจจุบันข่าวสารไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือไม่ว่าด้านศาสนามีการตีแผ่หรือสื่อสารออกมามากมายหลายหน้า หลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข่าวสารด้านพระพุทธศาสนาซึ่งมีข่าวสารภาพลอบออกมาในสื่อออนไลน์อยู่ทุกวันซึ่งที่ผู้เขียนได้สังเกตเห็น มีข่าวที่เป็นภาพลอบ ยกตัวอย่างเช่น ข่าวแก๊งพระเรียไร่เงิน อ้างจัดสร้างอุโบสถวัดตั้ง บุกค้นเจอขวดเบียร์เกลื่อน ตำรวจและปกครองกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี บุกจับพระสงฆ์ ฆราวาสรวม 12 คน นั่งรถออกเรียไร่เงินชาวบ้าน เค้นสอบอ้างมาช่วยหาเงินสร้างพระอุโบสถวัดชื่อดัง ภายหลังสอบถามกลับไปต้นสังกัด ยันไม่รู้เรื่องด้วย ค้นที่พักกลับเจอขวดเบียร์จำนวนมาก สารภาพเอาเงินไปใช้จ่ายกันเองในกลุ่ม

ด้านนายชุมพล ดวงสีทา กำนันตำบลนาแหม อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี กล่าวว่า พระสงฆ์และกลุ่มบุคคลเข้ามาอาศัยอยู่หลายเดือนแล้ว จึงได้ให้เฝ้าดูความเคลื่อนไหว หลังจากทีสืบทราบแน่ชัดแล้วว่ากลุ่มพระสงฆ์และบุคคลดังกล่าวติดป้ายรถออกเรียไร่ตามพื้นที่ต่าง ๆ จริง จึงประสานหน่วยงานมาควบคุมตัวไปสอบสวน โดยทุกคนยอมรับว่าเพิ่งมาอยู่ที่สำนักปฏิบัติธรรม อ้างว่ามีคนบอกให้น่ารณมาวัง บอกบุญเรียไร่สมทบทุนสร้างพระอุโบสถกลางน้ำ ศูนย์วิปัสสนาวิถสว่างอารมณ์ ป่าเข้าโคกหอม ตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี แต่พอติดต่อสอบถามไปยังเจ้าอาวาส ก็ได้รับคำตอบว่าไม่ทราบเรื่อง ขอให้ดำเนินการไปตามกฎหมายได้ทันที การออกเรียไร่ของกุ่มพระสงฆ์

และฆราวาสกลุ่มนี้ ไม่มีใครบอกได้ว่าเงินเรียไรทั้งหมดเท่าไร แต่รับว่าได้วันละไม่ต่ำกว่า 3,000 บาท เงินที่ได้ก็เอาไปใช้จ่ายกันเอง อยากให้ทางสำนักพุทธหรือพระสงฆ์ที่ดูแลเรื่องเหล่านี้ เข้ามาดำเนินการขั้นเด็ดขาด เพื่อไม่ให้มาอาศัยศาสนาหากินแบบนี้ต่อไป (เดลินิวส์ออนไลน์, 2566)

ภาพที่ 1 พระเรียไรเงิน
ที่มา: เดลินิวส์ ออนไลน์ (2566)

ผู้เขียนต้องการเชื่อมโยงกับเรื่องที่ต้องการเขียน คือ การเรียไรเป็นการบอกรับบุญตามหลักเกณฑ์กฎหมายหรือถ้าทำตามพระวินัยอย่างไรเป็นเรื่องที่น่าศึกษาและน่าสนใจ เพราะในสื่อออนไลน์มีการให้ความหมายไปหลาย ๆ ด้านซึ่งอาจจะตรงบ้างไม่ตรงบ้างกับหลักของกฎหมายพระธรรมวินัย เพราะฉะนั้น เพื่อเป็นการให้เข้าใจและเป็นการศึกษา ร่วมกันผู้เขียนจึงสนใจเขียนเรื่องการเรียไรหรือบอกรับบุญของพระสงฆ์ตามหลักพระธรรมวินัยในปัจจุบันให้ทราบและเป็นการตั้งโจทย์ไว้ว่าการเรียไรในปัจจุบันสามารถทำได้หรือไม่อย่างไร ในสมัยพุทธกาลทำอย่างไรในการสร้างศรัทธาให้แก่ประชาชนและพระสงฆ์ควรมีแนวทางในการพัฒนาอย่างไรตามรูปแบบขององค์การของคณะสงฆ์แต่พุทธศาสนิกชนในพระพุทธศาสนาควรปฏิบัติตัวอย่างไรและสามารถสร้างแนวคิดหรือทำบุญในพระพุทธศาสนาได้อย่างไรถึงจะประสบความสำเร็จและได้บุญตามที่ประสงค์

หลักการเรียไรหรือบอกรับบุญ

1. การขอตามพระวินัย บอกรับบุญเป็นเรื่องที่ดีแต่ต้องรู้วิธีการ

การขอ หรือ เรียกว่า วิญญูติ 1. การเคลื่อนไหวให้รู้ความหมาย การสื่อความหมาย มี 2 คือ 1. กายวิญญูติ การให้รู้ความหมายด้วยกาย เช่น พยักหน้า กวักมือ 2. วจีวิญญูติ การให้รู้ความหมายด้วยวาจา คือ พูด หรือบอกกล่าว 2. การออกปากขอของต่อคนไม่ควรร

ขอ หมายถึงภิกษุขอสิ่งของต่อคฤหัสถ์ผู้ไม่ใช่ญาติ ผู้ไม่ใช่คนปวราณา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547)

ถึงแม้จะมีการพุทธบัญญัติว่าห้ามพระภิกษุรับเงินและทองซึ่งในสมัยพุทธกาลอาจจะสามารถทำได้ แต่ในปัจจุบันก็มีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ปัจจุบันเพราะในวัดมีการบริหารจัดการที่จะต้องใช้จ่ายเงินในการใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าไฟ ค่าอุปโภค บริโภค เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ ถ้าจะให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยต้องให้กรรมการวัดหรือผู้ที่เป็นไวยาวัจกรวัดได้ทำการบริหารจัดการร่วมกับพระสงฆ์ แต่การจะไปขอเรียเงินหรือสิ่งของทั่วไปนั้นก็ต้องให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัยคือไม่สามารถไปขอได้ทั่วไปแต่สมมติว่าเป็นประชาชนที่อยู่ในบริเวณพื้นที่หรือเป็นญาติหรือปวราณาก็สามารถทำได้โดยอาศัยกรรมการวัดหรือไวยาวัจกรเป็นกระบอกเสียงในการบอกบุญต่าง ๆ หรือ เจ้าอาวาสจะเป็นผู้บอกบุญเองขึ้นอยู่กับเจตนาว่านำเงินเหล่านั้นไปใช้ทำอะไรจึงจะถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาหรือหลักเชิงพุทธหรือไม่

2. การเรียไรตามกฎหมายมาตรา ๒๕๓

การเรียไรจะในจังหวัด หรือข้ามจังหวัด ในอำเภอ หรือนอกอำเภอล้วนแล้วแต่จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานก่อนจึงจะดำเนินการได้

พระสงฆ์ไทย ออกประกาศและถือปฏิบัติโดยทั่วกันมาตั้งนานแล้วว่า 1. ไม่เรียไรนอกวัดที่ตัวเองอยู่ และไม่อนุญาตให้ใครเรียไรแทนตนนอกวัด ยกเว้นมีเหตุจำเป็นและจะต้องได้รับอนุญาตจากประธานคณะกรรมการควบคุมการเรียไรจังหวัดเท่านั้น แต่ในความเป็นจริง คณะกรรมการดังกล่าว ยังไม่เคยอนุญาตให้วัดใดเรียไรเลย และมีมติไว้ว่าถึงแม้จะมีอำนาจอนุญาตแต่ก็จะไม่อนุญาต 2. รับบิณฑบาตเฉพาะของที่โยมตักบาตร 3. ไม่ออกบิณฑบาตให้ใครมาใส่บาตร 4. ไม่เลือกรับเฉพาะเงินหรือสิ่งที่ตัวเองต้องการ 5. หากจำเป็น จะขอเฉพาะบาตร จีวรเท่านั้นจากญาติใกล้ชิดและผู้ปวราณาหรือแจ้งความประสงค์ไว้เท่านั้น (ผ้าไตรหายหรือถูกชิงเอาไป หาย 3 ผืน ให้ขอเพียง 2 หาย 2 ขอได้เพียง 1 หาย 1 พระวินัย (ศีลของพระ) ไม่อนุญาตให้ขอ) (พระมหาบุญโฮม สุราษฏร์ธานี, 2566)

เมื่อว่าด้วย คำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2539 (กนก แสนประเสริฐ, 2539)

ที่ผู้เขียนอ้างถึงการเรียไรที่ถูกต้องตรงประเด็นที่กำลังพูดถึงคือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการควบคุมการเรียไรข้อที่ 3 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2527

ข้อ 4 ในคำสั่งนี้ การเรียไร หมายถึง การขอรวมตลอดถึงการซื้อขายแลกเปลี่ยน ขดใช้หรือบริการ ซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยอ้อม ว่ามิใช่เป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยน

ชดใช้ หรือบริการตามธรรมดา และให้มีความหมายถึง การออกเรียไรการแจกของฎีกา การบอกบุญบรณโดยสารการกัณรโดยสาร การใช้ยานพาหนะบรณทุกุกุณินิมิต พระพุทธรูปประพรมน้ำพระพุทธรมนต์ การตั้งองค์ชินผ้าป่าตามสถานที่ต่าง ๆ การบอกบุญโดยใช้บาตรจำลอง กระจบอกไม้ไผ่ กระจบองผ้าป่า การโฆษณาบอกบุญทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ทางสถานีโทรทัศน์ หรือทางสื่อมวลชนอื่น ๆ เพื่อรวบรวมทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ข้อ 5 ห้ามมิให้วัดหรือพระภิกษุสามเณรทำการเรียไร หรือมอบหมายหรือยินยอมให้ผู้อื่นทำการเรียไร ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม เพื่อประโยชน์แก่วัดหรือพระศาสนา หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นใดแก่ตนหรือผู้อื่นเว้นแต่ในกรณีที่กำหนดไว้ในคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ 6 ในกรณีที่มีการบำเพ็ญกุศลในวัด ซึ่งเป็นงานประจำปี หรืองานพิเศษถ้าจะมีการเรียไร การโฆษณาเรียไร และการรับเงิน หรือทรัพย์สินจากการเรียไรให้กระทำได้เฉพาะภายในบริเวณวัด ห้ามมิให้กระทำนอกบริเวณวัด

ข้อ 7 ให้มีคณะกรรมการควบคุมการเรียไร 2 คณะ

7.1 คณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนกลาง ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามมหาเถรสมาคม มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 5 ไม่เกิน 9 มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

7.1.1 อนุมัติและควบคุมการเรียไรทั่วประเทศ

7.1.2 อนุมัติและควบคุมการเรียไร ทางสถานีวิทยุ ทางโทรทัศน์ และทางสื่อมวลชนอื่น ๆ

7.1.3 เพิกถอนการเรียไรทุกประเภทที่ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่เหมาะสม

7.1.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการเรียไรตามมหาเถรสมาคมมอบหมาย

7.2 คณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนจังหวัด ซึ่งเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดแต่งตั้งมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 5 ไม่เกิน 9 โดยมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นประธานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

7.2.1 อนุมัติและควบคุมการเรียไรภายในจังหวัด

7.2.2 อนุมัติและควบคุมการเรียไรของจังหวัดอื่นที่มาขอเรียไรในจังหวัด

7.2.3 เพิกถอนการเรียไรภายในจังหวัดที่ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่เหมาะสม

7.2.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการเรียไรที่คณะกรรมการเรียไรสวนกลางหรือมหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ 8 ถ้ามีกรณีจำเป็นจะต้องทำการเรียไรนอกบริเวณวัด เพื่อก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุใดถาวรวัตถุนั้นต้องได้มีการก่อสร้าง หรือปฏิสังขรณ์ไว้แล้วไม่น้อยกว่าครึ่งของงานก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ทั้งหมด และให้เจ้าอาวาสปฏิบัติดังต่อไปนี้

8.1 ใ้รายงานขออนุมัติการเรียไร

8.1.1 ในกรณีการเรียไรภายในจังหวัด เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัต เมื่อเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัตเห็นชอบแล้วให้เสนอไปยังคณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนจังหวัดพิจารณาโดยผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดในกรณีที่มีความประสงค์จะทำการเรียไรข้ามจังหวัดเมื่อได้รับอนุมัติให้ทำการเรียไรภายในจังหวัดแล้ว ให้ทำเรื่องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของจังหวัดที่จะข้ามไปเรียไร โดยผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัต

8.1.2 ในกรณีการเรียไรทั่วประเทศ เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัต เมื่อเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัตพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้เสนอไปยังคณะกรรมการควบคุมการเรียไรสวนกลาง เพื่อพิจารณาโดยผ่านสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมในรายงานขออนุมัติทำการเรียไรตามความใน (1.1) และ (1.2) ให้แสดงรายการก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ จำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่จะทำการเรียไร กำหนดเวลาทำการเรียไรและข้อความที่จะโฆษณาเรียไร

8.2 เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามข้อ 7(1) หรือข้อ 7(2) แล้ว จึงให้จัดการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรต่อไป

8.3 ในกรณีได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรแล้ว ห้ามพระภิกษุสามเณรออกทำการเรียไรด้วยตนเอง และต้องปฏิบัติให้ชอบด้วยวิธีการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุมการเรียไรทุกประการ

8.4 เมื่อครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ทำการเรียไรแล้วให้รายงานยอดรายรับรายจ่าย เงินและทรัพย์สินในการเรียไรเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ จนถึงคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามข้อ 7(1) หรือ ข้อ 7(2) ที่อนุญาต ผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัตหรือสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมแล้วแต่กรณีเมื่อได้ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินไปในการก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุนั้นเสร็จแล้ว ก็ให้รายงานตามลำดับดังกล่าวข้างต้น

ข้อ 9 พระภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนคำสั่งมหาเถรสมาคม

9.1 ถ้ามิได้เป็นพระสังฆาธิการ

9.1.1 เมื่อเจ้าอาวาสเจ้าสังกัดได้ทราบความผิดนั้นแล้วให้จัดการให้พระภิกษุ สามเณรรูปนั้นออกไปเสียจากวัด หากไม่ยอมออก เป็นการขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ให้ขออารักขาจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง และให้บันทึกเหตุที่ให้ออกนั้นในหนังสือสุทธิด้วย หรือ

9.1.2 เมื่อเจ้าคณะในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้นได้ทราบความผิดนั้นแล้วถ้าผู้ฝ่าฝืนมีสังกัดอยู่ในจังหวัดเดียวกันให้แจ้งแก่เจ้าอาวาสผ่านเจ้าคณะจังหวัด เจ้าสังกัดแต่ถ้ามีสังกัดอยู่ต่างจังหวัดให้แจ้งแก่เจ้าอาวาสผ่านเจ้าสังกัดเพื่อดำเนินการตามความใน 9.1.1

9.2 ถ้าเป็นพระสงฆ์ ให้เจ้าคณะเจ้าสังกัดพิจารณาลงโทษฐานละเมิดจริยาพระสงฆ์ตามควรแก่กรณี แต่ถ้าพระสงฆ์ได้กระทำผิดในเขตจังหวัดที่ตนมิได้สังกัดอยู่ ให้เจ้าคณะในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้นแจ้งแก่เจ้าคณะสังกัดของผู้กระทำผิดเพื่อดำเนินการดังนี้

9.2.1 ในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งแก่เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

9.2.2 ในจังหวัดอื่นให้แจ้งแก่เจ้าคณะจังหวัดหรือเจ้าคณะภาคแล้วแต่จะเห็นสมควร

9.2.3 ถ้าปรากฏว่าความผิดตามกรณี (1) หรือ (2) เป็นความผิดอาญาด้วยย่อมจะมีโทษตามกฎหมายอีกต่างหากจากโทษที่ได้รับจากเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะเจ้าสังกัด

ข้อ 10 คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ มิให้ใช้บังคับแก่การเรียไร ดังต่อไปนี้

10.1 การเรียไรในทางการคณะสงฆ์ หรือ

10.2 การเรียไรที่มหาเถรสมาคมอนุมัติเฉพาะเรื่อง

3. การเรียไรตามกฎหมาย

ลักษณะการเรียไร แบ่งออก 3 ประเภท ได้แก่

3.1 การเรียไรจากบุคคลทั่วไป เอกชน หรือสมาคม

3.2 การเรียไรจากวัด หรือพระภิกษุสามเณร

3.3 การเรียไรจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานที่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐทุกระดับทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจประเภทที่ การเรียไรจากบุคคลทั่วไป เอกชน บริษัท ห้างร้าน หรือสมาคม ฯลฯ

ตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2487 ให้ความหมาย การเรียไร ว่า หมายรวมตลอดถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดงโดยตรง หรือโดยปริยาย ว่ามิใช่เป็นการ รซื้อขาย แลกเปลี่ยน ขดใช้หรือบริการธรรมดา แต่เพื่อ

รวบรวมทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นด้วยเรียไร พ.ศ. 2487 ไม่ให้มีการเรียไร มีดังนี้

1. การเรียไรเพื่อรวบรวมทรัพย์สินมาให้หรือชดใช้แก่จำเลย เพื่อใช้เป็นค่าปรับ เว้น แต่จะเป็นการเรียไรในระหว่างวงศัญติของจำเลย
2. การเรียไรโดยกำหนดเก็บเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นอัตราโดยคำนวณตามเกณฑ์ปริมาณสินค้าผลประโยชน์ หรือวัตถุอย่างอื่น
3. การเรียไรอันอาจเป็นเหตุให้เสื่อมทรมแก่ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
4. การเรียไรอันอาจเป็นเหตุกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงถึงทางสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ
5. การเรียไรเพื่อขัดหายุทธภณณ์ให้แก่ต่างประเทศ

ข้อยกเว้นตามพ.ร.บ. คาบคุมการเรียไร พ.ศ. 2487 สรุป ได้ดังนี้

การเรียไรในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะการเรียไรโดยโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ ด้วยวิทยุกระจายเสียง หรือด้วยเครื่องเปล่งเสียง จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน ยกเว้นกรณีดังต่อไปนี้

1. การเรียไรเพื่อประโยชน์แก่ราชการ เทศบาล หรือสาธารณประโยชน์ เมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรแล้ว
2. การเรียไรเพื่อกุศลสงเคราะห์ในโอกาสที่บุคคลชุมนุมกันประกอบศาสนกิจ
3. การเรียไร โดยขายสิ่งของในงานออกร้าน หรือในที่นัดประชุมเฉพาะโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งผู้ได้รับอนุญาตให้มีการออกร้าน หรือผู้จัดให้มีการพัชข้อฟังปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด

3.1 บุคคลผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการเรียไรต้องมีใบอนุญาตติดตัวอยู่ในขณะทำการเรียไร และมีอายุไม่ต่ำกว่า 16 ปี

3.2 ในการรับเงินหรือทรัพย์สินที่เรียไร ได้ ต้องออกไปรับให้แก่ผู้บริจาค และมีต้นขั้วใบรับไว้เป็นหลักฐาน และให้ผู้จัดให้มีการเรียไรประกาศยอดรับและจ่ายเงิน และทรัพย์สินให้ประชาชนทราบเป็นครั้งคราวตามสมควร และเมื่อได้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินนั้นหมดไปแล้ว ให้ประกาศยอดบัญชีอีกครั้งหนึ่ง หากฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

3.3 ห้ามมิให้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินที่เรียไรได้มานั้นไปใช้ในกิจกรรมอย่างอื่นนอกวัตถุประสงค์ เว้นแต่จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายพอสมควรในการเรียไร หากฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือทั้งปรับทั้งจำ

3.4 ในการเรียไรห่ามมิให้ใช้ถ้อยคำหรือวิธีการใด ๆ ซึ่งเป็นการบังคับผู้ถูกเรียไรโดยตรงหรือโดยปริยาย หรือซึ่งจะทำให้ผู้ถูกเรียไรเกิดความหวาดหวั่นหรือเกรงกลัว หากฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

การที่มีบุคคล กลุ่มบุคคลทำการเรียไร โดยอ้างวัด เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการ โดยนอกจากจะผิด พรบ.ควบคุมการเรียไร แล้ว ยังผิด พรบ. จราจร และกฎหมายอาญา ฐานฉ้อโกง และที่สำคัญเอกสารดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้กระทำอาจมีความผิดกฎหมายอาญา (ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร) ม.264, 265, 266, 267, 268, 269 มีโทษทั้งจำทั้งปรับ อีกด้วย และบรรดาทรัพย์สินซึ่งได้ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด อาจถูกศาลริบเสียได้ เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

ประเด็นสำคัญที่คนทั่วไป แม้แต่กระทั่งเจ้าอาวาสหลายรูปและพระภิกษุสามเณรทั่วไม่รู้และเข้าใจก็คือ เจ้าอาวาสไม่มีอำนาจอนุญาตให้ผู้ใด นิติบุคคลใด หรือคณะใดทำการเรียไรนอกวัดของตนเองได้มีว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

ขณะเดียวกัน การจะออกเอกสารอนุญาตให้ทำการเรียไรได้นั้น มีระเบียบปฏิบัติซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจน มีกระบวนการ ขั้นตอน และวิธีการที่มีใช่ง่าย โดยเจ้าอาวาสที่มีความประสงค์จะทำการเรียไร จะต้องยื่นหนังสือเพื่อขออนุญาตพร้อมหลักฐานประกอบการพิจารณายื่นเพื่อขออนุญาตไปตามลำดับชั้นจนถึงคณะกรรมการควบคุมการเรียไรจังหวัดเมื่อคณะกรรมการควบคุมการเรียไรจังหวัดเห็นชอบแล้ว เจ้าคณะจังหวัดในฐานะประธานคณะกรรมการควบคุมการเรียไรจังหวัด จึงจะออกหนังสืออนุญาตให้ (แต่ในการปฏิบัติจริง คณะกรรมการควบคุมการเรียไรจังหวัด...ยังไม่เคยออกหนังสืออนุญาตให้ผู้ใดทำการเรียไรให้แก่ใครทั้งสิ้น แม้แต่ฉบับเดียว โดยเหตุผลเดียวคือเศรษฐกิจไม่ดี จึงไม่ประสงค์จะให้มีการซ้ำเติมประชาชน)

หากพบเจอการเรียไรลักษณะดังกล่าว ซึ่งเป็นการกระทำของมิชฉาชีพอ้างวัดอ้างเจ้าอาวาสทำการเรียไร โดยที่วัดและเจ้าอาวาสไม่มีส่วนรู้เห็นด้วยแต่อย่างใด ทั้งที่ในเอกสารมีลายมือหรือลายเซ็นเจ้าอาวาสและมีตราประทับวัด แต่มิใช่ลายมือจริงของเจ้าอาวาส และมีช่รอยตราประทับที่วัดใช้อยู่จริง สรุปคือปลอมทั้งลายมือและตราประทับ (เท่าที่พิสูจน์ทราบและนำจับมานานกว่า 27 ปี) ประชาชนที่หลงกลบริจาคทุกคนจึงเป็นผู้เสียหาย มีสิทธิ์แจ้งให้ ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (เจ้าพนักงานปกครอง) ดำเนินการตามกฎหมาย หรือคณะสงฆ์ทำการตรวจสอบ หรือดำเนินการตามกฎหมายได้ หากต้องการเป็น

เจ้าทุกข์ ทำได้ง่าย ๆ เพียงให้เงินไปจำนวนหนึ่ง และถ่ายสำเนาเงินที่ทำบุญ มีพยานรู้เห็น หรือภาพถ่ายประกอบ เพียงเท่านี้ก็เข้าองค์ประกอบตามกฎหมายแล้ว

สรุปในส่วนนี้ คือ กฎหมายของการเรียไกร์ก็มีกฎหมายหลายข้อ ซึ่งจะต้องขอ อนุญาตในการเข้าเขตพื้นที่ หรือ มีการบอกบุญในออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งคล้ายกับการเรียไกร์ ที่คณะสงฆ์ไทยสามารถทำได้ แต่ต้องเป็นไปตามพระธรรมวินัยและเป็นไปตามรูปแบบของ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ซึ่งสิ่งสำคัญคือ การนำเงินที่ได้จากการเรียไกร์ไปใช้ประโยชน์ ให้เกิดสาธารณะ

แนวทางการแก้ไขและพัฒนาารูปแบบการเรียไกร์ที่พึงประสงค์

การเรียไกร์ จำเป็นต้องอาศัยความถูกต้องเหมาะสม บริสุทธิ์ยุติธรรม เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยเฉพาะความถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ พระธรรมวินัย และกฎพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2539 เป็นไปตามกฎข้อบังคับของการเรียไกร์มีความเหมาะสม คือ ตามเทศกาลหรือความเหมาะสมหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองต่าง ๆ ว่าอยู่ในช่วงเทศกาลใด หรือสามารถรับบริจาคได้ หรือไม่ความบริสุทธิ์คือมีรายรับรายจ่าย ที่ชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ได้การยอมรับจากพุทธศาสนิกชนในบริเวณรอบวัดและเกิดผลสัมฤทธิ์หมายถึงว่าต้องใช้เงินให้ตรงตามวัตถุประสงค์มีการใช้เงินที่ถูกต้องสามารถสร้าง สิ่งที่เป็นวัตถุหรือสาธารณูปการให้เกิดขึ้นในวัดและสามารถบริหารกิจการคณะสงฆ์ ให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย โดยอาศัยเงินจากการเรียไกร์ เพราะฉะนั้น การเรียไกร์เป็นสิ่งที่ดี คือบอกบุญให้แก่ประชาชน แต่ต้องให้ถูกต้อง เหมาะสม บริสุทธิ์และเกิดผลสัมฤทธิ์ ในอนาคตคง จะสามารถลดความข้อพิพาทและสร้างความศรัทธาให้แก่พุทธศาสนิกชน ต่อไปได้

ในรูปแบบปัจจุบันเป็นระบบการทำบุญ หรือ บอกบุญออนไลน์ มีทั้งข้อดีและข้อเสีย มีอยู่ 2 ประเด็นคือการทำบุญแบบออนไลน์ทำให้มีความรวดเร็วในการรับเงินและ เป็นการเปิดเผยโดยหลักธรรมาภิบาลคือโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ แต่ข้อเสีย คือ อาจจะเป็นช่องทางสำหรับมิฉฉาชีพหรือความผิดพลาดของผู้ที่จะทำบุญเพราะฉะนั้น การเรียไกร์ ลืมบอกออนไลน์มีทั้งข้อดีข้อเสีย แต่อำนวยความสะดวกให้แก่วัดหรือผู้ที่อำนวยความสะดวกให้แก่พุทธศาสนามีประโยชน์อย่างเดียวกันคือการอุปถัมภ์พระภิกษุสามเณรให้ ได้ศึกษาเล่าเรียนหลักธรรมและนำหลักธรรมเหล่านั้นมาสั่งสอนแก่ประชาชนต่อไป หรือ การตั้งไวยาวัจกรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเงินหรือ ทำการเงินลักษณะรูปแบบ ของมูลนิธิก็จะสามารถช่วยให้วัดมีความน่าเชื่อถือได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปการเรียไรหรือบอกบุญของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน

กฎการเรียไรตามพระธรรมวินัย	พระสงฆ์สามารถทำการออกปากขอของต่อคนไม่ควรขอ หมายถึง ภิกษุขอสิ่งของต่อคฤหัสถ์ผู้ไม่ใช่ญาติ ผู้ไม่ใช่คนปวารณา คือ สามารถบอกบุญกับคนที่เป็ญาติหรือ คนที่ปวารณา (คนที่บอกไว้ล่วงหน้า)
กฎการเรียไรตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	คำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2539 เช่น ในกรณีที่มีการบำเพ็ญกุศลในวัด ซึ่งเป็นงานประจำปี หรืองานพิเศษถ้าจะมีการเรียไร การโฆษณาเรียไร และการรับเงิน หรือทรัพย์สินจากการเรียไรให้กระทำได้เฉพาะภายในบริเวณวัด ห้ามมิให้กระทำนอกบริเวณวัด
กฎการเรียไรตามกฎหมาย	ตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2487 การที่มีบุคคล กลุ่มบุคคลทำการเรียไร โดยอ้างวัด เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งกระบวนการขั้นตอน และวิธีการ โดยนอกจากจะผิด พรบ.ควบคุมการเรียไร แล้ว ยังผิด พรบ. จราจร และกฎหมายอาญารฐานฉ้อโกง
แนวทางในการเรียไรหรือบอกบุญจุดมุ่งหมายการบริหารวัด	การตั้งไวยาวัจกรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเงินหรือ ทำการเงินลักษณะรูปแบบของมูลนิธิจะสามารถช่วยให้วัดมีความน่าเชื่อถือได้

สรุป

การขอ หรือ เรียกว่า วิญญูติ 1. การเคลื่อนไหวให้รู้ความหมาย การสื่อความหมายมี 2 คือ 1. ภายวิญญูติ การให้รู้ความหมายด้วยกาย เช่น พยักหน้า กวักมือ 2. วจวิญญูติ การให้รู้ความหมายด้วยวาจา คือพูด หรือบอกกล่าว 2. การออกปากขอของต่อคนไม่ควรขอ หมายถึงภิกษุขอสิ่งของต่อคฤหัสถ์ผู้ไม่ใช่ญาติ ผู้ไม่ใช่คนปวารณา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547) ตามพระวินัยแล้วการที่พระภิกษุในพระพุทธศาสนาจะขอปัจจัยหรือขอสิ่งให้อำนวยความสะดวกสำหรับสมณสาธูบนั้นไม่สามารถทำได้ ยกเว้นแต่ว่าจะขอกับผู้ที่เป็ญาติหรือเป็ปวารณา เพราะฉะนั้น การเรียไรจึงอาจจะไม่ใช่การที่จะถูกต้องตามพระวินัยและตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ แต่ก็มีข้อยกเว้นในการบอกบุญหรือเรียไรต้องดูเหตุหรือดูสถานการณ์ได้รับการอนุญาตหรือเป็เหตุให้ทำการบอกบุญหรือเรียไรได้ หรือบอกบุญยอมเป็ไปตามหลัก 3 ข้อ คือ หลักใหญ่คือพระธรรมวินัย หลักที่ 2 คือพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และหลักที่ 3 คือ กฎหมายทั่วไปพระสงฆ์หรือกรรมการวัดที่จะทำการเรียไรนั้นต้องได้รับการอนุญาตถึงแม้จะมีข้อพระวินัยบอกว่าห้ามพระเรียไรหรือบอกบุญคนที่ไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่ปวารณาก็ตาม แต่ถึงกระนั้นในทางปฏิบัติก็อาจจะมอบหมายให้กรรมการวัดหรือไวยาวัจกรเป็นผู้ดำเนินการได้ แต่ต้องอยู่ในขอบเขตทั้ง 3 ข้อตามที่ได้กล่าวไว้ นั้น ก็ยอมสามารถนำเงินที่ได้จากการที่จากการทำงานบุญของประชาชนไปสร้างหรือไปต่อยอดในการพัฒนาวัดให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กนก แสนประเสริฐ. (2539). *เอกสารคู่มือว่าด้วยประมวลพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ การเรียไร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กรมการศาสนา. (2542). *คู่มือการบริหารจัดการวัดฉบับย่อ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2542). หนังสือคู่มือพระสังฆาธิการ ว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบคำสั่ง มหาเถรสมาคม. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- เดลินิวส์ ออนไลน์. (2566). *แก๊งพระเรียไรเงิน อ้างจัดสร้างอุโบสถวัดตั้ง บุกคั้นเจอขวด เบียร์เกลื่อน*. สืบค้น 9 มีนาคม 2566, จาก <https://shorturl.asia/9YuvP>
- พระประภุชญ์ จริยา และศิริพงษ์ มาณะสร. (2560). การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการวัดในพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน : จังหวัดเชียงใหม่. *วารสาร มจร ตรีภุชชัยปริทรรศน์*, 1(2), 1-10.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2547). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์สวย จำกัด.
- พระมหาบุญโฮม สุราษฎร์ธานี. (2566). *การเรียไร*. สืบค้น 9 มีนาคม 2566, จาก <https://shorturl.asia/94Juw>
- พระสมุห์ธัญฐพล ธรรมสโร และพระเมฆนรัตน์ จตตมโล. (2566). วิกฤตการณ์ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระสงฆ์ไทยและแนวทางการสร้างศรัทธาของพระสงฆ์ในยุคโซเชียล. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 6(1), 191-204.